

HANDBOOK

PRE **SLOVENSKEHO PODNIKATEĽA** **NA VSTUP DO TERITÓRIA**

Arménska republika

ORGANIZAČNO-PRÁVNE FORMY ZAHRANIČNÉHO PODNIKANIA V ARMÉNSKEJ REPUBLIKE

Aby mohol zahraničný subjekt podnikat' v Arménsku, musí získať **osobitné (špeciálne) povolenie na pobyt** (VNŽ). Osobitné povolenie na pobyt sa na rozdiel od povolenia na prechodný a trvalý pobyt vydáva na obdobie 10 rokov a je špeciálne určené **pre zahraničné osoby, ktoré vykonávajú kultúrne alebo hospodárske činnosti na území arménskeho štátu**. Osobitné povolenie na pobyt sa môže opakovane obnovovať.

Zahraničné podnikanie na území Arménska je možné v nasledujúcich **organizačno-právnych formách**:

1. Samostatne zárobkovo činná osoba (SZČO).
2. Spoločnosti s ručením obmedzeným (S.R.O) a rozšíreným.
3. Akciové spoločnosti (AO) – uzavreté (ZAO) a otvorené (OAO).
4. Zastúpenie alebo pobočka zahraničnej spoločnosti.
5. Verejná obchodná spoločnosť (partnerstvo) a spoločnosť založená na dôvere (komanditná).

SAMOSTATNE ZÁROBKOVO ČINNÁ OSOBA

Samostatne zárobkovo činná osoba (SZČO) je fyzická osoba, ktorá je oprávnená bez vytvorenia právnickej osoby samostatne, na svoje meno a na svoje riziko vykonávať činnosti, základným cieľom ktorých je dosiahnuť zisk (príjmy) z užívania majetku, predaja tovaru, vykonávania prác alebo poskytovania služieb.

Zaregistrovať sa ako SZČO môže ľubovoľná právne spôsobilá osoba, ktorej právo vykonávať podnikateľskú činnosť nie je obmedzené zákonom alebo rozhodnutím súdu.

Miesto štátnej registrácie: Agentúra štátneho registra právnických osôb aparátu Ministerstva spravodlivosti AR a jeho územné služobné úrady.

Štátny poplatok: 3 000 dramov (AMD).

Lehota registrácie: 1 deň.

Zoznam dokumentov predkladaných na registráciu SZČO nájdete na oficiálnej [stránke](#) Ministerstva spravodlivosti AM. K originálnym dokumentom v cudzom jazyku musia byť priložené notársky overené preklady do arménčiny. Vtedy je potrebné zvoliť si a uviesť režim zdaňovania (všeobecný alebo špeciálny), ako aj spôsob vyplácania DPH (štvrtročne alebo mesačne).

Po registrácii SZČO je potrebné **zaregistrovať sa** na daňových úradoch, v penzijnom fonde, fonde sociálneho poistenia, fonde pre podporu v nezamestnanosti, a v niektorých iných

sociálnych fondoch, kde je potrebné predložiť pas, kópiu a originál výpisu zo štátneho registra právnických osôb.

PRÁVNICKÉ OSOBY (JUL)

Spoločnosť s ručením obmedzeným, S.R.O. (čl. 95 GK RA) je najpopulárnejšia organizačno-právna forma podnikania v AM, ktorá predstavuje obchodnú spoločnosť, základné imanie ktorej je rozdelené na podiely (vklady) vo výške zodpovedajúcej stanovám. Spoločníci S.R.O. nie sú zodpovední za záväzky spoločnosti a znášajú riziko strát spojených s činnosťou spoločnosti v rozsahu hodnoty ich vkladov.

Počet ustanovujúcich činiteľov S.R.O.: nie viac ako 49.

Výška základného imania: nie menej než 50-násobok minimálnej mzdy stanovenej v momente podávania dokumentov potrebných na registráciu. Uhrádza sa okamžite a v plnej výške.

Pokiaľ ide o **spoločnosť s ručením rozšíreným** (čl. 105 GK RA), platia rovnaké požiadavky ako v prípade s.r.o. **Rozdielom** je len **subsidiárne ručenie** jej účastníkov, ktorí ručia za záväzky solidárne, pre všetkých rovnakým násobkom hodnoty svojho majetku vo vzťahu k hodnote svojich vkladov. V prípade bankrotu jedného z účastníkov sa jeho zodpovednosť za záväzky spoločnosti rozdelí medzi ostatných účastníkov úmerne k vkladom, pokiaľ nie je stanovami spoločnosti predpísaný iný spôsob prerozdelenia záväzkov.

Akciová spoločnosť, AO (čl. 106 GK RA) je obchodná spoločnosť, ktorej základné imanie je rozdelené na určitý počet akcií. AO môže vydávať a rozkladať dokumentárne (tlačené) akcie alebo akcie na meno a obligácie na meno nedokumentárneho charakteru.

Otvorená akciová spoločnosť, OAO (čl. 107 GK RA) má právo otvorene upisovať akcie, ktoré emituje, a má právo slobodne ich predávať. Akcionári môžu vyvlastniť im patriace akcie bez súhlasu iných akcionárov.

Počet akcionárov v OAO nie je obmedzený.

Základné imanie OAO: minimálne 1000 minimálnych mesačných miezd, uhrádza sa ihneď a v plnej výške.

Uzavretá akciová spoločnosť, ZAO (čl. 108 GK RA) prerozdeľuje akcie medzi svojich ustanovujúcich členov alebo iné vopred určené osoby, a nie je oprávnená otvorene upisovať akcie, ktoré emituje alebo ponúka ich nákup iným spôsobom.

Počet akcionárov: najviac 49. Ak sa počet akcionárov spoločnosti ZAO zvýšil na viac ako 49, spoločnosť sa v priebehu jedného roka musí zmeniť na spoločnosť OAO alebo znížiť počet svojich akcionárov. V opačnom prípade podlieha likvidácii súdnou cestou.

Základné imanie ZAO: nie menej ako 100 minimálnych mesačných miezd.

Pre organizácie vykonávajúce **bankové a poisťovacie činnosti** je stanovené **zvýšené základné imanie:**

- Pre banky 30 mil. dramov (AMD);
- Pre poisťovne poskytujúce životné poistenie a prepoistenie – 1,5 mld. dramov (AMD) a pre poisťovne, ktoré poskytujú iné druhy poistenia – 1 mld. dramov (AMD).

Verejná obchodná spoločnosť (čl. 77 GK RA) je obchodná spoločnosť, ktorej účastníci (obchodní spoločníci) vykonávajú podnikateľskú činnosť v mene spoločnosti a ručia za jej záväzky majetkom, ktorý im patrí.

Spoločnosť založená na dôvere (komanditná spoločnosť) (čl. 90 GK RA) je obchodná spoločnosť, v ktorej je spolu s obchodnými spoločníkmi jeden alebo niekoľko spoločníkov – vkladateľov (komandistov), ktorí znášajú riziko strát spojených s činnosťou spoločnosti v rozsahu hodnoty svojich vkladov a nezúčastňujú sa uskutočňovania podnikateľskej činnosti spoločnosťou.

Miesto štátnej registrácie právnickej osoby: Agentúra štátneho registra právnických osôb aparátu Ministerstva spravodlivosti AM a jeho územné služobné úrady.

Štátny poplatok: za registráciu komerčných právnických osôb sa nevyberá.

Lehota registrácie: 2 dni.

Treba poznamenať, že na území Arménskej republiky existuje **výlučné právo na názov firmy** (články 1168, 1169 GK RA), na základe ktorého musí byť názov právnickej osoby jedinečný. Registrácia predstaveného názvu firmy sa realizuje súčasne s registráciou organizácie. Zapiše sa do registra v arménskom jazyku. Po vložení názvu firmy do informačného systému sa automaticky kontroluje s databázou zaregistrovaných názvov firiem. Na registráciu je preto potrebné **vybrať niekoľko možných (aspoň tri) názvov** podľa preferencií.

Okrem toho existuje **ochrana zemepisných označení a označení pôvodu výrobku**, na základe ktorých používanie slov „Arménsko“, „Armén/Arménka“, „arménsky“ v názvoch firiem podlieha štátnym poplatkom a vyžaduje si samostatnú štátnu registráciu.

Organizovať zahraničný obchod v Arménsku je možné **nadobudnutím hotovej spoločnosti alebo podielu na základnom imaní**. Na predaj sa ponúka množstvo variantov, počínajúc hotelovými a pohostinskými obchodnými spoločnosťami, po čerpacie stanice, vinárstva a malé podniky na výrobu potravinových produktov. Existujúce podniky si môžete vybrať na portáloch: <http://businessforsale.ru/newbrowse/BusinessRegion/Armenia.aspx>; <https://business-asset.com/am/prodazha-biznesa/>; <https://www.list.am>.

Miesto štátnej registrácie zmien: Agentúra štátneho registra právnických osôb aparátu Ministerstva spravodlivosti AM a jeho územné služobné úrady.

Štátny poplatok za zápis zmien: 10 000 dramov (AMD).

Lehota registrácie zmien: 2 dni.

Zastúpenia a pobočky (čl. 61 GK RA) zahraničných spoločností nie sú právnické osoby, avšak prirovnávajú sa k nim na účely štátnej evidencie a zdaňovania.

Zastúpenie je samostatné členenie právnickej osoby nachádzajúce sa mimo svojho sídla, ktoré zastupuje záujmy právnickej osoby a chráni ich.

Pobočka je samostatné členenie právnickej osoby nachádzajúce sa mimo svojho sídla, ktorá vykonáva všetky funkcie právnickej osoby alebo ich časť, vrátane funkcie zastúpenia.

Lehota akreditácie zastúpení a pobočiek v AM nie je ohraničená.

Miesto štátnej registrácie: Agentúra štátneho registra právnických osôb aparátu Ministerstva spravodlivosti AR a jeho územné služobné úrady.

Štátny poplatok: 12 000 dramov (AMD).

Lehota registrácie: 2 dni.

Zoznam dokumentov predkladaných na registráciu nájdete na oficiálnej [stránke](#) Ministerstva spravodlivosti AR. K originálnym dokumentom v cudzom jazyku musia byť priložené notársky overené preklady do arménčiny. Vtedy je potrebné zvoliť si a uviesť režim zdaňovania (všeobecný alebo špeciálny), ako aj spôsob vyplácania DPH (štvrtročne alebo mesačne).

Po registrácii právnickej osoby je potrebné **zaregistrovať** sa na daňových úradoch, v penzijnom fonde, vo fonde sociálneho poistenia, fonde na podporu v nezamestnanosti, a v niektorých iných sociálnych fondoch, kde je potrebné predložiť pas, kópiu a originál výpisu zo štátneho registra právnických osôb.

Bežný účet v Arménsku môže byť otvorený v akejkoľvek mene, avšak účelnejšie pre podnikanie je urobiť tak v miestnej mene – v dramach.

Funkciu generálneho riaditeľa môže zastávať osoba arménskej národnosti a tiež cudzinec.

ZDAŇOVANIE

V Arménskej republike existujú všeobecné a špeciálne systémy zdaňovania.

V rámci **všeobecného systému zdaňovania** podliehajú SZČO a právnické osoby nasledujúcim daniam:

1. Daň zo zisku – odvádza právnická osoba z kladného rozdielu medzi hrubým ziskom platiteľa daní a zrážkami, stanovenými zákonom.

Sadzby: 20 % – základná sadzba

0,01 % čistej hodnoty aktív investičných fondov.

2 % a 5 % – zvýhodnené sadzby pre organizácie realizujúce štátne programy (najmä exportné) s podporou vlády AR.

Frekvencia platieb: ročne, preddavkové platby štvrtročne.

2. Daň z pridanej hodnoty (DPH) je nepriama daň, ktorú platia jednotlivé SZČO a právnické osoby pri dovoze tovaru, vo všetkých fázach výroby a obehu, a tiež a pri

poskytovaní služieb, ak ročný obrat presahuje 58,35 % dramov (AMD). S ročným obratom nižším ako 58,35 mil. dramov (AMD) sa subjekt neuznáva za platiteľa DPH.

Sadzby:

20 % – základná sadzba DPH z predaja tovaru a služieb.

0 % – vývoz tovaru a služieb, tranzit zahraničného tovaru, údržba medzinárodných liniek atď.

Frekvencia platieb: štvrťročne alebo mesačne (vyberá sa pri registrácii).

Niekoľko operácií **je oslobodených od vymeriavania DPH** (školné; predaj kancelárskych a školských potrieb; náučné a výskumné činnosti; predaj poľnohospodárskych výrobkov vyrobených v Arménsku; predaj novín a časopisov a iné).

3. Daň z príjmov je priama daň, ktorá sa vyberá z príjmov **fyzických osôb**; platí ju právnická osoba za zamestnancov a SZČO za seba a za zamestnancov (ak ich má).

Sadzby pre daňových agentov (podľa mesačného vyčíslenia):

24,4 % zo zdaniteľného mesačných príjmov do 120 000 dramov (AMD);

29 280 dramov + 26 % z výšky príjmov vyšších ako 120 000 dramov, no nie viac ako 2 mil. dramov;

520 000 dramov + 36 % z výšky príjmov nad 2 mil. dramov (AMD).

Sadzby pre SZČO (podľa mesačného vyčíslenia):

24,4 % zo zdaniteľných ročných príjmov do výšky 1,44 mil. dramov (AMD);

351 360 dramov (AMD) + 26 % zo sumy ročných príjmov nie vyšších ako 1,44 mil. dramov (AMD).

Sadzba pre ostatné príjmy fyzických osôb:

10 % z licenčných poplatkov, provízií, nájmu, dôchodky akumulované vo vkladoch atď.

Pravidelnosť platieb: mesačne.

Popri všeobecnom systéme zdaňovania existujú **špeciálne režimy zdaňovania SZČO** a právnických osôb, medzi ktorými sú **tri možnosti**:

1) systém dane z obratu – používa sa, ak ročný obrat SZČO alebo právnickej osoby nepresiahne 58,35 mil. dramov (AMD).

Daň z obratu z predaja tovaru, prác, služieb nahrádza daň zo zisku a DPH

Sadzba sa líši od 1,5 % do 25 % v závislosti od druhu (zdroja) príjmov.

Pravidelnosť platieb: štvrťročne.

2) systém patentových platieb sa vzťahuje na SZČO a právnické osoby vykonávajúce činnosti, ktoré umožňujú uplatňovanie patentovej dane (čl. 276 NK RA), a ktorých ročný obrat neprekračuje 6 mil. dramov (AMD).

Patentová platba pre SZČO nahrádza sumu DPH a dane z príjmov. Pre právnické osoby nahrádza sumu DPH a daň zo zisku.

Sadzby vo forme fixných súm sa líšia v závislosti od typu činnosti, regiónu, zdaniteľného základu a koeficientu na vyčíslenie.

Pravidelnosť platieb: mesačne.

3) systém rodinného podnikania využívajú rezidenti, ktorí sú SZČO a rezidenti, ktorí sú právnickými osobami, a sú **členmi jednej rodiny** a subjektmi rodinného podnikania. Zároveň ich **ročný obrat neprevyšuje 18 mil. dramov (AMD)**. Systém oslobodzuje od DPH a (alebo) dane zo zisku, a tiež dane z obratu.

Bez ohľadu na používaný systém zdaňovania (všeobecný alebo jeden zo špeciálnych) majú zahraničné SZČO a organizácie **iné daňové povinnosti**, ak existuje príslušný objekt zdanenia.

4. Spotrebná daň je nepriama daň, ktorá sa platí za dovoz tovaru alebo za vyvlastnenie týchto tovarov osobami, ktoré ich vyrábajú na území Arménskej republiky.

Tovar podliehajúci spotrebnej dani:

- ✓ pivo,
- ✓ hroznové a iné víno,
- ✓ alkohol (s výnimkou vínneho destilátu z hroznových surovín na výrobu vína) a alkoholické nápoje,
- ✓ priemyselné náhrady tabaku, cigary, cigarky a cigarety (s tabakom alebo náhradou tabaku),
- ✓ benzín, surová ropa a ropné výrobky, motorová nafta,
- ✓ ropné plyny a ostatné plynné uhľovodíky (s výnimkou zemného plynu),
- ✓ motorové oleje,
- ✓ automobily osobitnej hodnoty podľa zákona.

Sadzby: pohyblivé v % alebo vo forme fixných platieb pre každú samostatnú skupinu tovarov.

Frekvencia platieb: do 10 dní od momentu dovozu (importu) tovaru; mesačne alebo štvrtročne v závislosti od typu výrobku podliehajúceho nepriamej spotrebnej dani.

5. Daň z majetku je priama daň, ktorú platia vlastníci za nehnuteľnosti, automobilové a iné dopravné prostriedky, ktoré sa považujú za objekt zdanenia, ktorý nezávisí od výsledkov ekonomickej činnosti daňových poplatníkov.

Sadzby na nehnuteľnosti: progresívne – od 0 % do 1 % – v závislosti od výšky katastrálnej hodnoty nehnuteľnosti.

Sadzby pre dopravné prostriedky: vo forme fixných súm v závislosti od výkonu motora a objemu dopravného prostriedku na jednu konštantnú silu (l. s.) výkonu motora dopravného prostriedku.

Pravidelnosť platieb: ročne.

6. Daň z pôdy je priama daň, ktorá sa platí za parcely, ktoré sú vo vlastníctve a dočasne alebo trvalo sa využívajú, a ktorých využívanie nezávisí od výsledkov hospodárskej činnosti daňovníka.

Sadzby: vo forme fixných platieb na jednotku plochy parcely, a tiež:

0,3 % za pôdu na priemyselné využitie s výnimkou osídlených oblastí;

1 % za pôdu na priemyselné využitie v osídlených oblastiach, za pôdu lesného a vodného fondu;

15 % z vypočítaného čistého zisku určeného z katastrálneho ocenenia poľnohospodárskej pôdy.

Pravidelnosť platieb: dvakrát za rok.

7. Miestne dane (platby) stanovujú miestne samosprávy vo výške minimálnych výdavkov potrebných na vykonanie konkrétnej činnosti pre každý konkrétny región (poplatky na parkovanie dopravných prostriedkov, poplatky vyplývajúce z hotelových služieb a iné druhy poplatkov).

SOCIÁLNE POISTENIE

Arménsko úplne zmenilo systém vyberania poistných poplatkov tým, že v lete roku 2018 zaviedlo Program povinného individuálneho poistného účtu pre zamestnancov.

Vstup do programu je dobrovoľný, avšak po vstupe do programu už nie je možné vystúpiť z neho. Podmienkam programu podlieha 90 % obyvateľov krajiny.

Do penzijného fondu krajiny sa zo mzdy každého oficiálne pracujúceho občana odvádza **10 % zo mzdy, z nich:**

2,5 % z príjmov vo forme poistného uhrádza samotný zamestnanec;

7,5 % za neho odvádza štát z prostriedkov štátneho rozpočtu do akumulovania maximálnej sumy 500 tis. dramov (AMD).

Zamestnávateľ neplatí poistné poplatky za zamestnancov!

Platnosť tohto programu nie je stanovená.

COLNÉ PRAVIDLÁ, ÚĽAVY A ZVÝHODNENIA

Politika zahraničného obchodu Arménska je zameraná na prilákanie priamych zahraničných investícií a liberalizáciu obchodných režimov. Ako člen Svetovej obchodnej organizácie (od 5. februára 2003) Arménsko znížilo colné zaťaženie a reformuje existujúci colný systém, podľa ktorého sa zaviedli:

- všetky colné režimy a postupy, ako vo WTO a EÚ;
- elektronický systém colného prehlásenia. Colné odbavenie nie je povinné na hraniciach a môže byť vykonané na diaľku dovozcom alebo licencovaným colným maklérom;
- systém „farebných koridorov“ na kontrolu dovážaného tovaru;
- režim najobľúbenejšieho národa (NBN) so všetkými členskými krajinami WTO;
- režim najobľúbenejšieho národa a Národný režim pre zahraničných investorov takmer vo všetkých sektoroch hospodárstva AM;
- liberálne obchodné a investičné režimy;
- znížil sa počet potrebných colných dokladov (na tri);
- transparentný systém poplatkov za colné odbavenie.

Používaná **priemerná sadzba cla** vo výške 2,7 % je jednou z najnižších v rámci členských krajín WTO.

Pri **dovoze** tovaru do AM sa uplatňujú len dve sadzby cla:

0 % na dovoz výrobných prostriedkov;

10 % na dovoz spotrebného tovaru.

Zahraniční investori majú **colné úľavy**, ktoré oslobodzujú od ciel so zreteľom na nasledujúci tovar dovážaný (dovezený) na colné územie:

- 1) tovar vo forme príspevku zahraničného zriaďovateľa do základného (akciového) kapitálu;
- 2) tovar vo forme humanitárnej pomoci a (alebo) tovar na účely odstránenia následkov živelných pohrôm, nehôd alebo katastrof;
- 3) tovar dovezený na dobročinné účely a (alebo) uznaný ako bezplatná pomoc (podpora), vrátane technickej pomoci (podpory);
- 4) technologické zariadenia, komponenty a doplnkové súčasti, suroviny a materiály v rámci vládnych investičných programov prioritných sektorov hospodárstva;
- 5) kultúrne cennosti na účely ich predvedenia;
- 6) vjazd dopravných prostriedkov vykonávajúcich pravidelnú medzinárodnú prepravu na obdobie realizácie tejto prepravy.

Úľavy sa nevzťahujú na dovoz tovaru podliehajúceho spotrebnej dani.

Osoby, ktoré nie sú občanmi Arménska, môžu do krajiny dovážať **osobný majetok bez zdaňovania a platby poplatkov** na základe pravidiel dočasného importu, avšak pod podmienkou opätovného vývozu majetku do jedného roka.

Neexistujú množstevné obmedzenia, colné kvóty ani požiadavky na licencie na import. Na účely národnej bezpečnosti, ochrany zdravia a životného prostredia je **obmedzený dovoz**:

- farmaceutických výrobkov a liekov;
- chemikálií na ochranu rastlín;
- zbraní a komponentov ich výroby, výbušnín a jadrových materiálov;
- jedov, drog a psychotropných látok, zariadení na fajčenie ópia;
- pornografických materiálov.

Zakazuje sa dovoz rastlín a rastlinných materiálov bez fytoosanitárnych osvedčení z krajiny pôvodu; zvierat bez veterinárnych osvedčení o očkovaní, neprítomnosti parazitov a pôvode z regiónu uznaného Medzinárodným úradom pre nákazy zvierat (OIE), v ktorom sa nevyskytujú škodcovia a choroby.

Zakazuje sa tranzit akýchkoľvek jadrových materiálov, zariadení súvisiacich s jadrovými materiálmi alebo látok uvoľňujúcich ionizujúce žiarenie.

Existujú **záväzné normy** týkajúce sa zabezpečenia zdravia a hygieny, ako aj práv spotrebiteľov pre celý rad potravinárskych výrobkov, elektrotechnických výrobkov, alkoholických a nealkoholických nápojov, tabakových výrobkov a detského oblečenia. Ryby

a výrobky z rýb, rastlinné oleje, chlieb a pekárenské výrobky, hračky, rádiové zariadenia, strelné zbrane a mnohé iné výrobky podliehajú **povinnému posudzovaniu zhody**.

Vývoz z AR nemá žiadne obmedzenia, kvóty ani licenčné požiadavky. Neexistujú vývozné clá, neexistuje systém minimálnych vývozných cien. Operácie súvisiace s vývozom tovarov a doplnkovými službami podliehajú **nulovej sadzbe DPH**.

Avšak s cieľom chrániť životné prostredie, zabezpečiť zdravie a bezpečnosť sa **obmedzuje vývoz**:

- zbraní,
- jadrových látok,
- farmaceutických prípravkov,
- vzácných zvierat a rastlín,
- vzácných predmetov a artefaktov, ktoré sa považujú za národný majetok.

Exportné operácie s uvedenými objektmi si vyžadujú priame schválenie štátom (povolenie).

Zakazuje sa vývoz:

- akejkol'vek zahraničnej hotovosti nad 10 000 dolárov USD,
- materiálov s obsahom štátneho tajomstva,
- alkoholických nápojov podliehajúcich brandingu s označeniami zaregistrovanými v Arménsku, ktoré však takéto značky nemajú.

Ostatné záruky pre zahraničných investorov v prípade investičných vkladov do hospodárstva:

- ✓ zachovanie predchádzajúcich podmienok na obdobie 5 rokov v prípade zmeny legislatívy, ktorá zhoršuje investičnú klímu v prípade, že sa takéto zmeny netýkajú zaistenia obrany, národnej bezpečnosti a verejného poriadku, pôžičiek a financií, ochrany životného prostredia, morálky a zdravia obyvateľstva;
- ✓ nemožnosť nacionalizácie a znárodnenia;
- ✓ odškodnenie (za materiálne škody a morálne ujmy, vrátane ušlého zisku) zahraničným investorom v bežných trhových cenách v investičnej mene;
- ✓ sloboda nakladať so ziskami a inými prostriedkami zahraničného investora;
- ✓ voľný vývoz majetku, ziskov, prostriedkov spojených s investíciami.

SLOBODNÉ EKONOMICKÉ ZÓNY (SEZ)

SEZ na území Arménska sa **vytvárajú** z: 1) iniciatívy vlády AM a 2) zo súkromnej iniciatívy. Zahraničné SZČO a právnické osoby sa tak môžu stať nielen rezidentmi SEZ, ale aj jej prevádzkovateľmi (organizátormi). Zahraničný podnikateľ **sa môže stať prevádzkovateľom SEZ**:

- 1) na základe **účasti v konkurze**, ktorý organizuje Ministerstvo hospodárskeho rozvoja a investícií AM s cieľom vybrať prevádzkovateľa SEZ, vytváranej z iniciatívy vlády AM, s využitím konkurenčného dialógu verejného obstarávania;

- 2) z **vlastnej iniciatívy** podaním žiadosti na Ministerstvo hospodárskeho rozvoja a investícií AR, ktorá obsahuje vyhlásenie, projekt podnikania, osvedčenie o podmienkach vykonávania činnosti v slobodnej ekonomickej zóne. Lehota na posúdenie žiadosti nie je dlhšia ako 30 dní.

V súčasnosti sú v Arménsku **3 slobodné ekonomické zóny:**

1. SEZ „Alians“ inovatívneho typu sa orientuje na výrobu a export vysoko technologických produktov (elektroniky, presného strojárstva, farmácie a biotechnológií, informačných technológií, alternatívnej energetiky, priemyselného dizajnu a telekomunikácií (návrh a výroba technologických zariadení, systémov a materiálov na prenos dát/informácií), ako aj na výrobu výrobkov, ktoré sa neprodujú na území AM.

Lehota platnosti: 10 rokov od 1. augusta 2013

Lokalita: na území ZAO „RAO MARS“ a ZAO „JerNIIMM“

Kontaktné údaje: www.fez.am, tel.: +374-10-741-10

2. SEZ „Meridian“ je výrobnopriemyselného typu, zameriava sa na výrobu výrobkov v oblasti spracovania zlata, šperkov a výroby hodínok.

Lehota platnosti: 10 rokov od 12. mája 2015

Lokalita: na území ZAO „MERIDIAN HOLDING“.

Kontaktné údaje: www.meridianfez.am, tel.: +374-10-526-955.

3. SEZ „MEGRI“ je výrobnopriemyselného a logistického typu, zameriava sa na výrobu v oblastiach poľnohospodárstva, spracovateľského priemyslu, obchodu, dodávok elektrickej energie, prepravy a skladového hospodárstva, špecializované a technické činnosti, kultúru, cestovný ruch, zábavu a rekreáciu.

Lehota platnosti: 50 rokov od 15 decembra 2017.

Lokalita: na území obce Megri v Sjunikskom okrese AR

Kontaktné údaje: mfez@mineconomy.am, tel.: +374-11-597-727.

Na území SEZ sa uplatňujú **nasledujúce zvýhodnenia:**

- 1) **zrážka 100 %** zo sumy **dane zo zisku;**
- 2) príjmy nerezidentov zo zdrojov arménskych rezidentov SEZ **nepodliehajú dani z príjmov;**
- 3) dodávky tovaru na území SEZ a poskytovanie služieb organizátorovi a rezidentom SEZ sú **oslobodené od DPH;**
- 4) pri platbe **cla sa poskytujú úľavy;**
- 5) pri určovaní zdaniteľného zisku z hrubej sumy zisku platiteľa daní, ktorý bol rezidentom SEZ počas celého roka, **sa odpočíta suma príjmu z činností v SEZ;**
- 6) verejné a priemyselné budovy a stavby nachádzajúce sa v SEZ a patriace rezidentom alebo používané rezidentmi SEZ **sú oslobodené od dane z majetku;**
- 7) činnosti spojené s organizovaním a prevádzkovaním zón slobodného obchodu **nepodliehajú licencovaniu;**

8) **kótovanie a platba za transakcie** v SEZ sa môže realizovať **vo voľne zameniteľnej mene (SKV)**, nezávisle od hodnoty. Kótovanie a platba za bezhotovostné transakcie sa môže realizovať vo voľne zameniteľnej mene, ak sa operácie realizujú medzi prevádzkovateľmi a rezidentmi SEZ.

Registrácia ako rezident SEZ je k dispozícii zahraničným SZČO a právnickým osobám, pobočkám a zastúpeniam zahraničných organizácií registrovaných na území AR a vykonávajúcich obchodné aktivity výlučne na území SEZ. Na to je potrebné:

- 1) poskytnúť prevádzkovateľovi SEZ stručný opis činností svojej spoločnosti;
- 2) podpísať s prevádzkovateľom SEZ predbežnú dohodu o zámeroch;
- 3) pripraviť podnikateľský plán;
- 4) predložiť žiadosť na Ministerstve hospodárskeho rozvoja a investícií AM, obchodný plán a dohodu o zámeroch s prevádzkovateľom SEZ.

Žiadosť sa posúdi v priebehu jedného mesiaca.

PRACOVNÉ VZŤAHY

Nakoľko Arménsko sa stalo členom EÚ, pre zahraničných občanov neexistujú obmedzenia pri hľadaní zamestnania. Kandidáti však potrebujú pracovné vízum, ktoré možno získať podaním zväzku dokumentov na veľvyslanectve Arménie v svojej domovskej krajine. Zväzok dokumentov obsahuje:

- cestovný pas,
- fotografiu súčasnej podoby,
- vyplnený dotazník na získanie víza („formulár žiadosti o vízum“),
- pozvanie od zamestnávateľa,
- pracovnú zmluvu.

V prípade získania príslušného víza a povolenia na pobyt má cudzinec právo pracovať pri tých podmienkach a spôsobom ako občania Arménska.

Vzťahy medzi zamestnancom a zamestnávateľom sa realizujú a upravujú hlavne **pracovnými zmluvami**, ktorých podľa Zákonníka práce AM (2004) existuje niekoľko druhov.

Je možné pribrať pracovné sily na základe **občianskoprávných zmlúv**:

- o diele, vrátane bytových a stavebných (§ 37 GK RA);
- na vykonávanie náučno-výskumných, vývojovo-konštrukčných a technologických prác (kap. 38 GK RA);
- o úplatnom poskytovaní služieb (kap. 39 GK RA);
- o nariadení (§ 40 GK RA);
- o komisných poplatkov (kap. 41 GK RA);
- o službách agentúr (kap. 42 GK RA);
- o skladovaní (kap.43 GK RA);

- o preprave (kap. 44 GK RA);
- o prepravnej expedícii (kap. 45 GK RA);
- o spoľahlivej správe majetku (kap. 52 GK RA).

Občianskoprávne zmluvy v oblasti pracovnoprávnych vzťahov však v Arménsku nie sú populárne v dôsledku rozsiahleho využívania pracovných **zmlúv na dobu určitú** uzavretých na určité obdobie v prípadoch, keď:

- 1) zamestnanec poskytuje zamestnávateľovi osobné služby;
- 2) prácu vykonáva doma;
- 3) sa vykonáva práca na vedľajší úväzok;
- 4) sa vykonávajú sezónne práce;
- 5) sa vykonáva dočasná práca (do dvoch mesiacov).